

Det kongelige nærings- og fiskeridepartement
Att. Alessandro A. T. Astroza

Forskrift og uttak og utnytting av genetisk materiale (bioprospekteringsforskriften) - høringsvar fra NTNU Vitenskapsmuseet

NTNU Vitenskapsmuseet deler høringens oppfatning om at et regelverk må på plass for å sikre rettigheter og hindre utnytting av ressurser som kan sies å tilhøre fellesskapet. Bruk av begreper i høringsnotatet mener vi imidlertid må være tydeligere. Spesielt hva som omfattes av det «å utnytte genetisk materiale».

Høringsnotatet åpner med å si at det ikke finnes en omforent definisjon av bioprospektering. En stor del av aktiviteten i biologisk forskning i dag er knyttet til, bruker eller bidrar til genetisk materiale og kunnskap, og dette er økende. På mange områder er dette rent rutinemessig og blitt standard metodikk. Begrepsbruk og formuleringer samt at notatet ikke gjenspeiler den aktiviteten vi som universitetsmuseum driver gjennom de vitenskapelige samlingene, gir noen bekymringer. Det er derfor grunn til å peke spesielt på:

- 1) Utnytte genetiske ressurser. Menes dette begrenset til kommersielt henseende, eller vil det også omfatte forsknings- og utviklingsarbeid med målsetting om å øke en grunnleggende forståelse av naturen?
- 2) Universitetsmuseenes vitenskapelige samlinger er offentlige samlinger, men underlagt en faglig samlingsforvaltning og kuratering som skal sikre pågående og fremtidig forskning på naturen, ikke potensiell kommersiell utnyttelse.

Vi etterlyser en spesifikk formulering som unntar registrering og beskrivelse av biologisk mangfold med molekylære verktøy, eller prosjekter som benytter genetisk informasjon til analyse av blant annet artsdiversitet, evolusjonært slektskap, mønstre for forekomst og utbredelse av arter. Forslag til forskrift §3 ledd C første komma angir en generell tolkning av

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7491 TRONDHEIM	E-post: postmottak@museum.ntnu.no http://www.ntnu.no	Erlings Skakkes gate 47 B	+47 73 59 21 45	Solveig Bakken

Tlf: +47 73 59 21 47

forskning med molekylære verktøy som understreker vår bekymring. Uten gode definisjoner er vi bekymret for at vår aktivitet skal omfattes av en forskrift der noen kan tolke utnyttingsdefinisjonen svært vidt.

Uttak av offentlige samlinger

Vi mener at på området uttak av offentlige samlinger er høringsnotatet unyansert. De vitenskapelige samlingene ved NTNU, UiB, UiO og UiT er en lovpålagt aktivitet (Lov om Universitet og høyskoler § 1.4, andre ledd; disse fire universitetene «har et særskilt nasjonalt ansvar for å bygge opp, drive og vedlikeholde museer med vitenskapelige samlinger og publikumsutstillinger»). De naturhistoriske samlingene ved universitetsmuseene er dokumentasjon av naturarven, og samlingsforvaltning av materiale forskningsinstitusjoner benytter til forskning og økt forståelse av grunnleggende kunnskap om naturen. Når høringsnotatet legger opp til at det kan være uttak av genetiske ressurser fra offentlige samlinger, er det bekymringsverdig. Uten at dette avgrenses vil det kunne føre til pågang fra bedrifter og institusjoner med formål å lete etter og eventuelt utnytte det som måtte oppdages. Universitetsmuseene har vitenskapelige samlinger forbeholdt forskning basert på objekter og deler dette med forskningsinstitusjoner gjennom besøk og utlån, samt at data fra samlingene deles offentlig. Museene er på ingen måte dimensjonert for oppgaver som tilsier uttak fra offentlige samlinger. Den omtalte Marbank i Tromsø har en slik funksjon, men det er derimot ikke en vitenskapelig samling underlagt samlingsforvaltning slik universitetsmuseene har. Utlevering av prøver fra offentlige samlinger vil bety destruktiv inngripen i objekter som er faglig kuratert for å dokumentere naturarven.

Vi mener at det for å ta ut materiale med «offentlige samlinger» i denne sammenheng må skilles mellom universitetsmuseenes vitenskapelige samlinger og samlinger med fysisk materiale samlet inn med hensikt for bioprospektering. Når det «tas ut» prøver med genetisk materiale fra universitetsmuseenes vitenskapelige samlinger for å studere biologisk mangfold, slik det er angitt over, er det med helt andre hensikter og formål enn det som pålegges journalført etter naturmangfoldlovens §59, slik det er omtalt i §10 s. 15 i høringsnotatet.

Vi kan ikke dele synet på at kostnadene ved uttak fra offentlige samlinger vil være små, hvis dette også skal gjelde de vitenskapelige samlingene ved universitetsmuseene. Standard satser for saksbehandlingsgebyr kan dekke det administrative arbeidet med slike tillatelser og uttak (§11, s. 15), men vil på langt nær dekke det som kreves av teknisk innsats for håndtering av materialet. Bemanningen ved universitetsmuseene som forskningsinstitusjoner er ikke dimensjonert for slike tilleggsoppgaver. Det vil medføre at dette går ut over og forsinker forsknings- og utviklingsarbeidet. Når det i §10 (s. 15) pålegger den offentlige samlingen å effektivere forvaltningsorganets avgjørelse ser vi på det som en utfordring. Som universitetsmuseum med store objektsamlinger, er vi på ingen måte satt opp med en bemanning for å håndtere slik saksbehandling.

NTNU Vitenskapsmuseet er positive til et regelverk som legger opp til klargjøring av rettigheter til ressurser fra naturen og håndtering av dette, men for oss er det viktig med nærmere avklaringer om bruk av begreper og intensjoner.

Hilsen

Solveig Bakken
Forsknings- og samlingssjef

Torkild Bakken
Instituttleder